

Asia: VN/2383/2024

Lausuntopyyntö ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin uudistamista koskevista asetuseronnoksista

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

1. Asetuseronnoksen 12 §:ssä esitetään, että ammattikorkeakoululain 43 §:n 3 momentissa tarkoitettu perusrahoituksesta 95 prosenttia määräytyisi toiminnan laajuuden, laadun ja vaikuttavuuden perusteella ja 5 prosenttia muiden koulutuspolitiikan sekä tutkimus- ja kehittämisspolitiikan tavoitteiden perusteella (strategiaperusteinen rahoitus). Koulutuksen perusteella määräytyväksi rahoitusosuudeksi esitetään 75 % ja tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan perusteella määräytyväksi rahoitusosuudeksi 20 %.

Pidättekö esitettyä rahoitusperusteiden keskinäistä painoarvoa tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 1:

Korkeakoulutuksen kärkihankkeiden 2017–2022 arvioinnin (Hentilä ym. 2023) mukaan strategiaperustainen rahoitus on tärkeää, minkä lisäksi on oleellista varmistaa perustehtävien toteutuminen riittävällä rahoituksella. Strategiarahoituksen osuudeksi esitetään 5 %, mikä voi olla hyvä asia, sillä silloin strategiaperustainen rahoitus ei synnyttäne ammattikorkeakoulujen välille turhaa kilpailua, vaan voisi parhaimmillaan edistää nykyistä tiiviimpää yhteistyötä ja vakauttaa hankepohjaista kehittämistä. Edellisellä kierroksella strategiaperustaisen rahoituksen prosenttiosuudeksi esitettiin 8 %-yksikköä.

Korkeakoulutuksen kehittämisrahoituksella tulee olla jatkuvuutta, mikä edistää yhteistyöverkostojen ja koulutuksen kehittämisen hankeosaamisen ja -tuen kehittämistä, tulosten vakiinnuttamista sekä vaikuttavuuden arviointia. Kehittämisessä tulee tunnistaa keskeiset yhteiskunnallisesti merkittävät teemat. Samanaikaisia kehittämiskohteita tulee olla vain rajallinen määrä. Kansallisten kehittämiskohteiden rinnalla tulee mahdollistaa korkeakoulutuksen jatkuva kehittäminen ja yhteiset kokeilut. Kehittämisikohteiden määrittelyn tulee olla korkeakouluille ennakoitavaa, osallistavaa ja niiden strategisia tavoitteita tukevaa sekä perustua opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen väliseen yhteissuunnitteluun osana tulossopimusprosessia. Korkeakoulujen strategioiden ja

rahoitukseen perustuvan ohjausinstrumentin sisällölliseen ja ajalliseen yhdenmukaistamiseen tulee kiinnittää huomiota. (Hentilä ym. 2023.)

Toiminnan laadun perusteella jaettava rahoitus konkretisoituu koulutuksessa opiskelijapalautteena ja työllistymisenä. Jos koulutuksen laatua tulee nostaa, olisi tärkeää ensin määritellä, mitä OKM tarkoittaa sillä ja sitten saada mukaan indikaattoreita, jotka seuraavat sitä. Karvi voisi olla määrittelyssä keskeisesti mukana.

Työryhmämuistion (OKM 2024, 16) mukaan Orpon hallitus jatkaa korkeakoulujen profiloitumisen tukemista. Myös asetustekstissä tuodaan esiin profiloituminen, mutta se ei näy rahoitusosuuksien laskentakriteereissä. Ammattikorkeakoulujen profiloituminen auttaisi myös erilaisten koulutuspainotusten muodostamisessa ja näin voisi vähentää kilpailua opiskelijoista, mikä tuli esille Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arvioinnissa (Toom ym. 2023) korkeakoulujen tulevaisuuden huolena.

2. Koulutuksen rahoitusosuuteen (13 §) esitetään lisättäväksi rahoitusosuus, joka perustuu uusiin opiskelijoihin, jotka eivät ole aikaisemmin suorittaneet Suomen koulutusjärjestelmän mukaista korkeakoulututkintoa tai vastaanottaneet korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelupaikkaa.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Ei

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 2:

Ei ole tarkoituksenmukaista, että ammattikorkeakoulut haalivat uusia opiskelijoita uuden rahoitusosuuden toivossa, jos ammattikorkeakoulun henkilökunnalla ei ole riittäviä resurseja opettaa ja ohjata opiskelijoita riittävästi valmistumiseen asti. Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arvioinnin (Toom ym. 2023) mukaan opiskelijat kaipaavat jo nyt nykyistä enemmän ohjausta ja lähiopetusta. Jos opiskelijamäärät ja samalla opiskelijoiden moninaisuus kasvavat, ammattikorkeakoulujen pitäisi pystyä varmistamaan, että opiskelijat saavat tarpeeksi syvällistä osaamista, riittävästi opetusta ja ohjausta sekä moninaiisiin hyvinvointitarpeisiin vastaamista.

3. Strategiaperusteisen rahoituksen (14 §) määräytymisperusteita esitetään muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin valtioneuvoston korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita tukeva osuus (ns. ohjelmarahoitus). Jatkossa strategiarahoitus perustuisi korkeakoulun strategiaa ja uudistumista tukevaan osuuteen.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 3:

Asetustekstissä tuodaan esiin profiloituminen, mutta se ei näy rahoitusosuuksien laskentakriteereitä. Ammattikorkeakoulujen profiloituminen auttaisi erilaisten koulutuspainotusten

muodostamisessa ja näin voisi vähentää niiden välistä kilpailua ja kilpailua opiskelijoista, mikä tuli esille Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arvioinnissa (Toom ym. 2023) korkeakoulujen tulevaisuuden huolena. Työryhmämuistion (OKM 2024, 30) mukaan nykyinen malli kannustaa korkeakouluja yhdenmukaisuuteen ja keskinäiseen kilpailuun, vaikka OKM:n ohjauksen tavoitteena olisi korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö.

Esityksen mukaan strategiarahoitus perustuisi jatkossa korkeakoulun strategiaan ja uudistumista tukevaan osuuteen. Korkeakoulutuksen kärkihankkeiden 2017–2022 arvioinnin (Hentilä ym. 2023) mukaan olisi tärkeää, että strategiarahoituksessa huomioitaisiin myös korkeakoulujen välinen ja korkeakoulusektoreiden välinen yhteistyö.

4. Muuta lausuttavaa valtioneuvoston asetusluonnokseen

-

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä

5. OKM asetuksen 1 §:ssä ja liitteessä esitetään koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteereiksi ja niiden painoarvoiksi seuraavia:

- 1. Ammattikorkeakoulussa aloittaneiden uusien ensikertaisten opiskelijoiden lukumäärä 3 %**
- 2. Ammattikorkeakoulussa suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä 56 %**
- 3. Avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa, erillisinä opintoina, maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettujen opintopisteiden yhteismäärä 5 %**
- 4. Ammatillisen opettajankoulutuksen opintokokonaisuuden suorittaneiden lukumäärä 2 %**
- 5. Korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella suoritettujen opintopisteiden määrä 1 %**
- 6. Valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn vastauspisteiden yhteismäärä 3 %**
- 7. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisten määrä Suomessa vuosi valmistumisen jälkeen 2 %**
- 8. Valtakunnallisen uraseurantakyselyn vastauspisteiden yhteismäärä 3 %**

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 5:

Ylläolevat rahoituskriteerit ja niiden rahoitusosuudet ovat tarkoituksenmukaisia, mutta uusien opiskelijoiden lukumäärän vaikutusta rahoitukseen kannattaisi vielä harkita. Kun opiskelijamääriä

kasvetaan, ammattikorkeakoulujen pitää tarkkaan harkita, miten uudet opiskelijat valitaan ja millainen enimmäismäärä ensikertalaiksiintiölle asetetaan. Väyläopinnot ovat yksi keino ottaa opiskelijat ammattikorkeakouluun, kunhan väyläopinnoissa tarvittava osaaminen pidetään riittävän korkealla tasolla. Uusien opiskelijoiden määrän kasvattamisessa ongelmaksi voi muodostua aloittavien opiskelijoiden liian alhainen osaamisen taso ja opiskelijajoukon moninaistuminen entisestään.

Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arvioinnin (Toom ym. 2023) mukaan opiskelijat kaipaavat jo nyt nykyistä enemmän ohjausta ja lähiopetusta. Jos opiskelijamäärät ja samalla opiskelijoiden moninaisuus kasvavat, ammattikorkeakoulujen pitäisi pystyä varmistamaan, että opiskelijat saavat riittävästi opetusta ja ohjausta, jotta valmistuvilla opiskelijoilla on tutkintoon kuuluvien osaamistavoitteiden mukaisen syvällinen osaaminen ja työelämävalmiudet.

6. Uusien ensikertaisten opiskelijoiden lukumäärää koskevan uuden laskentakriteerin painoarvo olisi 3 %.

Tämä toteutettaisiin siirtona avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa, maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa, erillisinä opintoina ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettuja opintopisteitä koskevasta rahoitustekijästä, jonka painoarvo olisi esityksen mukaan 5 % (nykyisin 8 %).

Uusien esikertaisten opiskelijoiden lukumäärää koskevan laskenta suoritettaisiin viimeisen käytettävissä olevan vuoden (kesäkuun tilanne) toteutuman perusteella.

Pidättekö ehdotusta uudesta rahoitustekijästä tarkoituksenmukaisena?

Ei

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 6:

Uusien ensikertalaisten opiskelijoiden lukumäärän kasvattaminen on perusteltua uusien opiskelijoiden määrän kasvattamisen näkökulmasta ja korkeakoulutettavien määrän nostamiseksi 50 prosenttiin ikäluokasta. Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arvioinnin (Toom ym. 2023) mukaan opiskelijat kaipaavat jo nyt nykyistä enemmän ohjausta ja lähiopetusta. Jos opiskelijamäärät ja samalla opiskelijoiden moninaisuus kasvavat, ammattikorkeakoulujen pitäisi pystyä varmistamaan, että opiskelijat saavat riittävästi opetusta ja ohjausta, jotta valmistuvilla opiskelijoilla olisi tutkintoon kuuluvien osaamistavoitteiden mukaiset työelämävalmiudet.

Uusien ensikertalaisten opiskelijoista palkitsemisen sijaan tai ohella ammattikorkeakouluja voisi palkita opiskelijoiden kansainvälisyysosaamisen ja syvällisen osaamisen kasvattamisesta.

7. Ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä - rahoitustekijän painoarvon esitetään pysyvän ennallaan. Rahoitustekijän laskentaan esitetään tarkennuksia:

- Ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärää painotettaessa tutkinnon suorittamisaikaa ja toisen saman tasoisen tutkinnon suorittamista koskeviin kertoiimiin esitetään muutoksia. Momentin mukaan tutkintojen lukumäärää laskettaessa ammattikorkeakoululain 14 §:ssä tarkoitetussa tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen lukumäärää painotettaisiin kertoimella 1,8 (nykyisin 1,5).
- Jos tutkinnon suorittanut on aiemmin suorittanut suomalaisessa korkeakoulussa alemman korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon, toista tutkintoa painotettaisiin lisäksi kertoimella 0,5 (nykyisin 0,7). Muut laskennan kertoimet pysyisivät ennallaan.
- Teknisenä muutoksena kerroinluokan 1 tutkintoja ei enää jatkossa listattaisi asetuksen liitteessä vaan ryhmään C (kerroin 1) sisältyisivät kaikki sellaiset tutkinnot, jotka eivät sisälly A (kerroin 3) tai B (kerroin 1,75). Muutos ei vaikuttaisi korkeakoulujen välisiin rahoitussuhteisiin, mutta sillä vältettäisiin tarpeeton asetusmuutos sopimuskauden aikana, mikäli käyttöön otetaan uusi tutkintonimike, joka ei sijoitu ryhmiin A tai B.
- Artenomi (AMK) -tutkinto nostettaisiin samaan kerroinluokkaan 1,75 muotoilija (AMK) -tutkinnon kanssa. Muihin kerroinluokkiin ei esitetä muutoksia.

Pidättekö ehdotusta tavoiteaikakertoimen nostamisesta (1,8) tarkoituksenmukaisena?

Ei

Pidättekö ehdotusta toisen saman tasoisen tutkinnon kertoimen pienentämisestä (0,5) tarkoituksenmukaisena?

Ei

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 7:

Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arvioinnin (Toom ym. 2023) mukaan opintojen pakkoehtaisuus ja opiskelijoiden ja opettajien pahoinvointi lisääntyvät, kun opintojen tavoiteajassa valmistuminen tulee vielä aiempaa keskeisemmäksi kriteeriksi. Kun opiskelijoiden pitää valmistua tietyssä ajassa, myös opettajien etiikka voi joutua koetukselle, kun opettajille tulee paine laskea opetuksen laatua ja osaamisvaatimuksia. Jo nyt monelle ammattikorkeakoululle yhteisesti tarjottavia opintojaksoja, joista saa opintopisteitä helposti ja opintojaksoista pääsee läpi arvaamalla eikä mitään osaamista vaadita. Myös henkilökunnan hyvinvointi ja ammattietiikka voivat olla koetuksella, jos opiskelijat pitää päästää kursseista liian helposti läpi ja viime hetkellä hyväksyä opinnäytetöitä ja muita suorituksia, jotta opiskelijat valmistuisivat tavoiteajoissa.

Tavoiteajassa valmistumisen seuraamisesta voi opiskelijoiden osaamistaso laskea eivätkä he saavuta tavoitettavaa osaamista opintojen aikana. Työelämä saa opiskelijoita, joiden valmiudet eivät ole toivotulla tasolla. Jos suomalaisten osaamistasoa olisi tarkoitus kansallisesti nostaa, tavoitteena pitäisi olla tavoiteltu osaaminen, ei tavoitteellisessa suorittamisajassa valmistuminen.

Tavoitteellisessa suoritusajassa valmistumisen tavoite vähentää myös entisestään opiskelijoiden halua kansainvälisiin liikkuvuusjaksoihin, jotka ovat jo nyt monessa yliopistossa alhaisia (ks. Vipunen

2024; Toom ym. 2023). Kun opiskelijat eivät lähde enää kansainväliseen vaihtoon tai työharjoitteluun, opiskelijoiden kansainvälisyysosaaminen vähenee, mitä kuitenkin tarvittaisiin monikulttuurisessa ja kansainvälisessä työelämässä.

Työryhmämuistion (OKM 2024, 19) mukaan koulutustason nousun pitäisi tarkoittaa myös tosiasiallisen osaamistason nousua, jolloin on huolehdittava myös koulutuksen ja oppimisen laadusta. Rahoitusmallin tavoitteet ja niiden toteutumismuodot eri korkeakouluissa eivät saa vähentää tosiasiallisen osaamistason nousua tai edes samana pysymistä kuin aiemmin.

8. Rahoituslaskennassa avoimen opintopisteistä huomioitaisiin vain ne, joiden tekijällä suomalainen henkilötunnus.

Rajaus edellyttää tiedonkeruumuutoksia ja se tulisi voimaan v. 2024 suoritetuista opintopisteistä alkaen.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 8:

Taustalla on ajatus, että henkilöt, joilla on suomalainen henkilötunnus, jäävät todennäköisimmin Suomeen ja osaaminen hyödyntää suomalaista työelämää (OKM 2024, 48). Määrittely koskee vain rahoituslaskennassa huomioon otettavia opintopisteitä. Juuri maahan muuttaneiden voi olla vaikea saada heti suomalaista henkilötunnusta Maahanmuuttoviraston tai Verotoimiston aikatauluhaasteiden takia, vaikka juuri heille avoimen ammattikorkeakoulujen opintopisteistä voisi olla eniten hyötyä. Suomessa toivotaan enemmän ulkomaalaistaustaisia työelämään, joten heidän kouluttamisensa ja integroimisensa suomalaiseen työelämään on tärkeää.

9. OKM asetuksen 2 §:ssä ja sen liitteessä esitetään tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan rahoitusosuuden laskentakriteerien tekijöiksi ja painoarvoiksi:

- 1. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolinen rahoitus 12 %**
- 2. Suoritettujen ylempien ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä 6 %**
- 3. Julkaisujen, julkisen taiteellisen ja taideteollisen tuotannon, audiovisuaalisten aineistojen sekä tieto- ja viestintätekniisten ohjelmien lukumäärä 2 %**

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 9:

-

10. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolista rahoitusta koskevan laskentakriteerin painoarvoa ehdotetaan nostettavaksi 12 %:iin (nykyisin 11 %).

AMK-profiloitumisrahoitus (10 miljoonaa euroa) siirrettäisiin osaksi laskennallista rahoitusta, mistä johtuen TKI-rahoitustoiminnan osuutta tulee nostaa. Nosto toteutettaisiin laskemalla työllistymistä 1

vuosi valmistumisen jälkeen koskevan laskentakriteerin prosenttiosuutta 2 %:iin (nykyisin 3 %).

Pidättekö ulkopuolista rahoitusta koskevan laskentakriteerin painoarvon nostamista tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 10:

-

11. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolista rahoitusta koskevan laskentakriteerin laskentaan esitetään muutoksia. Ulkopuolisesta rahoituksesta painotettaisiin kertoimella 1,3 niitä rahoituksia, jotka on ilmoitettu seuraavissa opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimusrahoitusta koskevan tiedonkeruun luokissa:

1. suoraan Euroopan unionilta tuleva puiteohjelmärahoitus tai muu laadullisesti kilpailtu EU-rahoitus;
2. muu EU-rahoitus;
3. ulkomaiset rahastot ja säätiöt;
4. kansainväliset järjestöt;
5. muu ulkomainen rahoitus;
6. kotimaiset yritykset;
7. ulkomaiset yritykset.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 11:

Monipuolinen TKI-yhteistyö heijastuu myös koulutukseen monipuolisten kumppaneiden ja osaamisen kautta. Kansainvälinen ja kotimainen TKI-rahoitus tuo skaalaetua sitä saaville korkeakouluille, jolloin henkilökunnan määrää voidaan nostaa ja saada koulutukseen opettamaan osaavaa ja monipuolista henkilökuntaa.

12. Julkaisutiedonkeruun luokkien laskentaan rahoituksessa ehdotetaan muutoksia. Luokkiin E1-E3, F ja I kuuluvien julkaisujen lukumäärää painotettaisiin kertoimella 0,4. Luokat E1-E3, F ja I ovat:

- yleistajuiset artikkelit lehdessä tai kokoomateoksessa sekä yleistajuiset blogikirjoitukset (E1);
- yleistajuiset monografiat sekä vertaisarvioimattomat tieteelliset erillisteokset (E2);
- yleistajuiset toimitustyöt (E3);
- julkinen taiteellinen ja taideteollinen toiminta (F);
- audiovisuaaliset aineistot ja tieto- ja viestintätekniiset ohjelmat (I).

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 12:

Yleistajuiset artikkelit ja julkinen taiteellinen toiminta lisäävät yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Painokerroin arvostaa kuitenkin vertaisarvioituja tieteellisiä julkaisuja, joiden kirjoittaminen vaatii usein tieteellisten jatko-opintojen suorittamisen. Esimerkiksi Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arvioinnin (Toom ym. 2023) vastaajajoukosta vain 18 prosenttia ammattikorkeakoulujen vastaajista oli suorittanut tohtorin tutkinnon. Vertaisarvioitujen tieteellisten julkaisuihin vaadittava työmäärä on isompi kuin yleistajuisten artikkeleiden, mutta toisaalta ne jäävät helposti pienemmän tutkijapiirin luettavaksi kuin yleistajuiset kirjoitukset. Nähtäväksi jää, millaisia tuotoksia jatkossa tullaan painottamaan TKI-hankkeissa.

Ehdotuksessa on mielenkiintoista, että yleistajuiset blogikirjoitukset huomioidaan samantasoisina kuin yleistajuiset monografiat. Yleistajuisiin blogikirjoituksiin tarvitaan enintään puolen päivän työpanos, mutta yleistajuisiin monografioihin ainakin vuoden työpanos. Painokerroin on kuitenkin sama. Ammattikorkeakouluissa tuotetaan jo nyt paljon erilaisia blogialustoja ja -kirjoituksia.

13. Korkeakoulujen vuosien 2025 ja 2026 rahoituksen laskentaan esitetään sisällytettäväksi muutosrajoitin.

Korkeakoulun rahoitus, joka ei sisällä strategiaperusteista rahoitusosuutta voisi vähentyä yhteensä enintään 3 prosenttia verrattuna edellisen vuoden rahoituksen tasoon, joka on suhteutettu rahoitusvuonna käytettävissä olevaan laskennalliseen rahoitukseen. Rajauksen laskennasta aiheutuva mahdollinen alijäämä jaettaisiin korkeakoulusektoreittain korkeakoulujen kesken niiden rahoituksen suhteessa. Vastaava rajoitin oli voimassa vuosina 2021-2022.

Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kyllä

Näkemyksiä, muutosehdotuksia tai muuta kommentoitavaa ehdotukseen 13:

Rajoittimen käyttöönotto on kannatettavaa, sillä rahoituksen vakaus ja ennakoitavuus tuo myös toimintaan vakautta ja ennakoitavuutta.

Muuta lausuttavaa ehdotuksesta

14. Arvionne ehdotuskokonaisuuden vaikutuksista korkeakouluille, korkeakoulujärjestelmälle ja yhteiskunnalle

Työryhmämuistion (OKM 2024, 12) mukaan rahoitusmallista ei saa muodostua korkeakoulujen toimintaa vahvemmin ohjaavaksi kuin korkeakoulu- ja tiedepoliittisista tavoitteista ja korkeakoulujen omista strategioista. Eri tutkimuksissa on todettu, että suomalaisten korkeakoulujen rahoitusmalli on EU:n tulospohjaisiin (esim. Kallio ym. 2022; Kallunki ym. 2019; ks. myös OKM 2024, 25). Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arvioinnin (Toom ym. 2023) mukaan korkeakouluja huolettaa niiden rahoitus, rahoitusmallin muutokset ja korkeakoulujen välinen kilpailu opiskelijoista. Ehdotuskokonaisuudessa pitäisikin huomioida, että ammattikorkeakouluille voitaisiin taata monipuoliset oppimismahdollisuudet kaikille sinne otetuille opiskelijoille ja opiskelijoiden kasvaminen täyteen potentiaaliinsa opintojen aikana. Opiskelijoiden opettamisen ja ohjaamisen motiivi pitäisi olla mahdollinen syvälinen osaamistaso, ei mahdollisimman nopea valmistuminen.

Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arvioinnin (Toom ym. 2023) mukaan vain alle puolet opettajakyselyyn vastanneista arvioi, että heillä on riittävästi työaikaa opetuksen laadukkaaseen toteutukseen. Erityisesti ammattikorkeakoulujen opettajat kertoivat työajan puutteesta ja huonoista mahdollisuuksista keskittyä hyvään opettamiseen. Suurin osa ammattikorkeakoulun rahoitusmallin vaikutuksista kasaantuu opettajien harteille. Korkeakouluissa pitäisikin tarpeeksi resursoida opetusta, koulutusta ja niiden tukipalveluita, jotta hienot tavoitteet eivät vain lisää henkilökunnan ja opiskelijoiden pahoinvointia.

Hienoa, että Työryhmämuistiossa (OKM 2024, 15) otetaan hintojen täysimääräinen nousu huomioon. Lisäksi tohtorikoulutuspilotin toteutuminen ja psykoterapiakoulutuksen uudet määrärahat ovat tarpeellisia.

15. Mahdolliset muut huomiot ehdotuskokonaisuudesta tai asetusluonnoksista

-

Muuta lausuttavaa työryhmän ehdotuksista

16. Työryhmä teki myös ehdotuksia, joita ei säädetä asetuksilla. Näitä olivat mm.:

- **Yliopisto- ja ammattikorkeakoululait mahdollistavat sen, että OKM voi myöntää korkeakouluille myös tuloksellisuusrahoitusta korkeakoulun tuloksellisen toiminnan perusteella. Työryhmä ehdotti, että laskennallisen rahoitusmallin ulkopuolella otettaisiin käyttöön korkeakoulujen kesken kohdennettava erillinen kannustepalkkio vaikeammin mitattavien toimien kohdalle (esimerkiksi työ- ja opiskeluhuvinvointi, johtaminen, sidosryhmäyhteistyö). Kannustepalkkiota ei välttämättä kohdennettaisi joka vuosi. Tarkasteltavat teemat voisivat myös vaihdella vuosittain.**
- **Työryhmä katsoi, että tarvitaan syvällisempää tarkastelua isoista järjestelmätason muutostarpeista, sitä tukevista rahoitus- ja ohjauskäytänteisistä sekä tarvetta uudistamisen tutkimukselliseen tukeen. Tutkimus- ja arviointitietoa hyödyntävä valmistelu tulisi käynnistää mahdollisimman pian.**

Mahdolliset huomiot työryhmän esittämistä muista ehdotuksista:

Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arvioinnin (Toom ym. 2023) mukaan opettajien ja opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen ja pedagoginen johtaminen ovat tärkeitä. Korkeakoulujen tulee tukea opettajien työhyvinvointia osallistavalla ja systeemisellä pedagogisella johtamisella ja opiskelijoiden opiskeluhyvinvointia monipuolisilla oppimislähtöisellä opetuksella ja ohjauksella. Näihin kannustepalkkioiden ja tuloksellisuusrahan suuntaaminen on tarkoituksenmukaista. Olisi hienoa, jos tuloksellisuusrahalla voitaisiin palkita myös korkeakoulujen ja korkeakoulusektoreiden välistä toimintaa sekä opiskelijoiden kansainvälisyys- ja muun osaamisen kasvua. Oleellista on myös sidosryhmäyhteistyön mahdollisimman laaja hyödyntäminen.

Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arvioinnin (Toom ym. 2023) ja Korkeakoulutuksen kärkihankkeiden 2017–2022 arvioinnin (Hentilä ym. 2023) mukaan korkeakoulun kehittämisen tulee eri systeemillä tasoilla perustua tutkimus-, arviointi- ja ennakoitietoon. Työryhmän ehdotus syvällisemmästä isoista järjestelmätason muutostarpeista onkin kannatettava.

Peltoniemi Harri
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

Huusko Mira
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus